

časna, kajti drage so jagode zlate, pa še draži so modrih izreki, in — morda naposled z menoj vred poslušaj kdo vabilo: „Glej in stori po podobni, ktera ti je pokazana bila, če tudi le v Učiteljskem Tovarišu!“

„Hvalimo sloveče može in naše očake v njih rodovinah . . . Bili so možje mogočni in prevideni z modrostjo . . . Dajali so ljudstvu svoje modrosti presvete nauke . . . Prizadevali so si za lepe reči, in mirno so živeli v svojih hišah . . . Njih trupla počivajo v miru, a njihovo ime živi od roda do roda.“ — Kako lepo se te svetopisemske besede obračati dajo na ranjkega dokaj slovečega učitelja, modrega šolskega ravnatelja, ljubljenega moža, predobrega očeta!

Da pa ne poreče kdo, češ, zaljubljen vanj preslavlja ga iz sebičnosti ali draživosti, povém koj tukaj očitno, da se v opisovanji tem ravnal bodem po nauku svetnikovem: „Ne hvali človeka o njegovem življenji, temuč hvali in povzdiguje ga po smerti, kedar hvalijočega ne vodi prilizovanje, in hvaljenega ne moti prevzetovanje.“ — Razun tega hočem Nečasna, da si popolnoma prosto, kazati vžlast po svedočbah, kateri so bili o slovesu, toraj gotovo brez sebičnosti in draživosti, javno poklonili mu učenci pa učitelji gimnazije Ljubljanske.

Poprej pa naj povém še ob kratkem, kar je čitati o njem v že omenjeni znameniti knjigi slovanski. Rodil se je Nečasnik Jan Nepomucký 5. septembra 1813 na Visokem (Hochstadt) pod Kerконоši. Hodil je v šolo najpred doma, potem v Litomericah; gimnazijo je zveršil v Jičnu, kjer mu je tudi učitelj bil sloveči pisatelj česki K. Maháček (r. 1799, u. 1846), modroslovje pa v Pragi. Na vseučilišču se je pridno pečal vžlasti z vedami jezikoslovnimi, matematičnimi, modroznanskimi. L. 1838 postane pridružnik ali adjunkt na gimnaziji Staromeški, kjer mu je predrag predstojnik bil slavni J. Jungman (r. 1773, u. 1847), pomaga nekoliko tudi na gimnaziji Malostranski; l. 1842 pa pride za pravega profesorja v Heb (Eger), kjer nekaj let posebej podučuje jezik česki ter dopisuje v časopis Přítel mladeže, ki je izhajal v Kraljevem Gradcu, pa v Novine Pražske. Za ministra L. Thuna postane Nečasnik začasni reditelj ali ravnatelj osmorazredne gimnazije Hebske, l. 1852 pa pravi gimnazijski ravnatelj v Ljubljani, kjer se je priučil jezika slovenskega, popisal povestnico gimnazije Ljubljanske od l. 1418 do l. 1792 ter priobčil jo v letnih sporočilih gimnazijskih, vstanovil blagodarno društvo v podporo ubožnim učencem. Deloval je ondi skoro deset let, in 10. decembra 1861 imenovan bil reditelj gimnazije Staromeške v Prago. O slovesu je društvo zgodovinsko izročilo mu listino uda dopisovatelja, učenci so poklonili mu venec slovenskih pesmi, zbor profesorjev ljubljanskih pa je ravnatelju Nečasku v dokaz svojega spoštovanja podal lepo slikano in umetno spisano spomenico (cf. Slovn. Nauč.). —

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Nadaljevanje iz lanskega tečaja.)

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrednega ališiš, koristnega skusiš, zapiši! — Po tej poti otmoš-marukaj pozabljivosti, in postaviš hkrati sam sebi stalni spominček po prislovcu latinski: „Littera scripta manet“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Zdaj naj povem še kaj o sloveči „Ambraser Sammlung“, katero sem tudi danes (21. dan septembra) obiskal. Nahaja se ona, kakor sem že ob neki drugi priliki omenil, v doljnem Belvederu. Utemeljitelj njen bil je nadvojvoda Ferdinand s priimkom Tirolski (rojen l. 1529). Kot sin cesarja Ferdinanda I. podedoval je bil po svojem očetu Tirolsko in vse nemške preddežele (österreichische Vorlande), stoloval je v Inomostu (Innsbruck), ter, zavzet za vse velikansko in lepo, vravnal svoj bližnji grad Ambras v nabiralnico in shrambo najodličnejših in zanimivejših reči, odtod tudi nemško ime. Sam hraber vojskovodja, nabral je čez 130 železnih oklepov in opersnikov, katere so nosili o vojskah naj slavnější knezi in vojaški poveljniki njegovih dni in prejšnjih stoletij. Poleg tega pa je nabiral enako nikol utrujeni čebelici tudi obrazne slike naj slavnějšíh oseb vseh časov; dalje redke posebnosti iz vseh treh versta prirode; umotvore, odlikajoče se po žlahtni snovi (Stoff), umnem in umetnem delu, po čudoviti znajdbi, po novostni mikavnosti itd. Pridružil je temu tudi zelo obširno bukvarnico; mnogo redkih rokopisov; zbirko bakrorezov; starinskega denarja in še mnogo enacih raznovrstnih znamenitosti. Vsa skupina imenovala se je spričetka: „Rüst-, Kunst- und Wunderkammer zu Ambras“. Ob svoji smerti zapustil je Ferdinand grad in zbirko svojemu sinu Karolu, mejnemu grofu Burgau-skemu, ta pa je prodal oboje l. 1606. cesarju Rudolfu II. in njegovim prevzvišenim sorodnikom. In tako ostalo je do l. 1806., ko je vsled Požunskega mirú pripadlo Tirolsko Bavariji. Kot družinski zaklad (Familienschatz) slavne avstrijske vladarske hiše prenesla je ona taisti čas te zbirke iz Ambrasa na Dunaj, kjer so se po sklenjenem miru v letih 1814—1816 razstavile v sedajnih prostorijah, ob enem pa se tudi pomnožile s c. k. zbirko egiptovskih starin in tudi z onimi starinskimi predmeti, ki pripadajo k c. k. „Münz- und Antikenkabinetu“. To je ob kratkem zgodovina sloveče „Ambraser Sammlung“; za ogledovanje v duhu pa povabim zdaj častite gg. bralce s soboj po obširnih prostorijah. Zgovorim si vendar naprej, da pri vsakem predmetu sprti se ne bomo mogli pomuditi, ker sicer bi se mogel zopet podvreči nalogi, posloveniti knjižico, ki se prodaja obiskovalcem pod naslovom: „Die kaiserlich-königliche Ambraser Sammlung in Wien“, ter na 44 straneh (v osmerki) omenja po večjem in tudi le s kratkimi besedami razpostavljenih reči.

Prišedši iz vstopne dvorane skozi duri k desni nahajamo se v I. orožni shrambi (I. Rüstkammer), v kateri pred vsem drugim zavzemata našo pozornost životna kipa cesarja Maksimilijana I. in nadvojvode Ferdinanda (vtemeljitelja teh zbirk), obadva na konjih sedeča, ter opravljena v praznično, svitlo železno opravo. Človek si misli videti živa viteza pred soboj. Nasproti njima ob steni med okni pa stoji v železo

oblečeni kip velikana Hanns Bona-ta, zvanega „der grosse Bauer von Trient“, ki je bil osebni stražnik (Leibtrabant) nadvojvode Ferdinanda. Meril je na visokost 7' in 6"; ravno tako visok je tudi kip. Poleg teh znamenitost vidimo po stenah poobešenih 39 (št. 1—39) opersnikov (Harnische) avstrijskih knezov in ptujih vladarjev; na prostorih med okni (Fensterwand) pa posamezno orožje (št. I—XIV) slovečih vladarjev in mož. — II. orožna shramba shranjuje po stenah poobešene opersnike večjidel nemških knezov, grofov in vitezov (št. 40—89), in tudi nekoliko orientalskega bojnega orodja; med okni po steni pa nekoliko bojnih zastav (št. XV—XXII). Odtod pridemo v manjši kabinet, ki pa shranjuje po mnogo zanimivega orožja nemškega, madjarskega in orientalskega, namreč: meče, loke, pušice, strelotoke (Köcher), samójstre; tudi pušek in enake robe je dokaj ondu videti. — III. orožna shramba kaže nam zopet opersnike doljnетиrolskih, talijanskih in španijolskih knezov, grofov in vojskovodjev (št. 90—134, ter XXIII—XXVII); dalje mnogo škitov, sulic, zastav itd. — Odtod dospemo v IV. dvorano, ki je po stenah vsa poobešena s portrait-slikami raznih vladarjev, nadvojvodov, knezov, grofov itd. Pričenši s cesarjem Rudolfom Habsburškim, videl sem ondu obraze 141 odličnih oseb obojega spola. Marsikako obličje ogledoval sem s posebno rado- in vedoželjnostjo. Poleg tega je ob steni na lične postamente postavljenih devetero dopersnih kipov (Büsten) iz marmeljna in bronu, ki kažejo obraze 7 vladarjev in dveh soprug. — V. dvorana obsega one reči, ki so bile že za čase nadvojvoda Ferdinanda zedinjena na Ambražkem gradu pod imenom: „Kunst- und Wunderkammern“, in sicer: naturalije, umotvore, posodja raznoverstve snovi in oblike, orodja starega, srednjega in novejšega časa, mehanične, matematične in muzikalne instrumente, nekoliko orientalskih in inozemskih znamenitost itd. Vse to je pospravljeno v XVIII večjih in manjših omarah s steklenimi durmi, skozi katere se predmeti lahko vidijo.

Neizrečeno umetnih in dragocenih reči je po teh omarah nakupičenih, in ne terdi se zastoj, da tem znamenitostim ni je enakosti. Škoda, da mi o tem bolj natanjčno pisati ne dopušča čas. — Soba št. VI., zaradi svoje stenske krasote zvana „das Gold-Kabinet“ shranjuje v 4 velikih in eni manjši omari mnogo pitnih kup in posodja iz srebra in družih žlahtnih snovi; dragoceno monštranco, posodja iz kristala, blagoslovljene méče (darila papežev), ter mnogo družega orožja in jezdnega orodja. Po stenah te sobe je videti tudi nekoliko slik. Naprej pridemo zopet v mali kabinet (št. VII). Tu vidimo med drugim starinsk lesen altar iz XV. stoletja, ki je razdeljen v tri oddelke, ter nam kaže staro-nemško kiparsko umetnijo. Ta altar se je nahajal nekda v mestu Pfalzel-u poleg Trier-a. Po stenah pak je poobešenih 48 slik razne struke; svete in svetne podobe stavijo nam one pred oči. — VIII. in IX. sobi nakrašeni ste do malega le s slikami (44 komadičev) mnogoverstnih predmetov, ki se odlikujejo bolj po starosti in izvornosti, kakor po umetnji. —

Vernivši se skozi sobe, ki smo jih ravnokar prehodili in ogledali, nazaj v vstopno dvorano, pregledovali smo poslednjič še v nji in od nje k levi v treh manjših sobah razpostavljene kamnitne monumente, egiptovske starine itd. Koliko kipov (celih in dopersnih), reliefev, spominskih napisov, posodja, mozaikov in družega enacega v velikih oblikih, v priprosti in umetni izpeljavi itd. je ondu nakupičenega, ni popisati, še